

Nowe słowniki branżowe

Václav Šedivý, *Řeznicko-uzenářský terminologický slovník (výrazy odborné, slangové a archaické)*, Tabor: OSSIS 2017, 194 s. ISBN 978–80–86659–55–8.

Ten ciekawy i cenny słownik opracował Václav Šedivý na podstawie swojej długoletniej pracy z różnymi recepturami produktów spożywczych zwłaszcza z XIX i XX wieku. Z tego względu postanowił, „že nebude od věci podívat se na odborné názvosloví našeho oboru podrobněji a důkladněji” (s. 7). Podstawą słownika zatem są *Zapomenuté receptury masných výrobků* Ladislava Steinhausera i praca licencjacka Martiny Slezáčkovéj „o nářeční slovní zásobě řezníků v Brankovicích”, później rozszerzona o inne terminy z tego zakresu ujęte w *Průručním slovníku jazyka českého*, czeskiej normie państwowej i rozporządzeniach organów Unii Europejskiej. Zasadniczą część słownika tworzą hasła w układzie alfabetycznym (s. 9–129), opatrzone definicją realnoznaczeniową. Niekiedy są one również opatrzone kwalifikatorami. Dotyczy to żargonizmów (np. **flákotář** – *arg.* řezník), profesjonalizmów (np. **naháňka** – *sl.* elektrický pohaněč), archaizmów z podaniem pochodzenia (np. **maso císařské** – *arch.* uzené maso; z něm. s Kaiserfleisch), wyrazów języka ludowego (np. **ruháda** – *lid.* rolovaná plec), gwarowych (np. **plumpka** – *nář.* slepé střevo) lub potocznych (np. **skopové** – *hov.* skopové maso), a także terminów kucharskich, które nazywają rzecz odmiennie niż terminologia rzeźnicza, np. **žebírko** – *kuch.* vepřová pečeně. W przypadku synonimów autor stosuje odsyłacze, np. **žalud'ak** – *sl.* viz krupňák, lub umieszcza je w jednym hasle, np. **virštle** *ž, zř.* virštle *ž...*

Całość dopełnia przegląd rozwoju klasyfikacji tusz zwierząt rzeźnych przed ich zakupem, opis sposobu sortowania wyprodukowanego mięsa i podrobów, a także bogata literatura (w jednym z załączników autor opisuje typy pieczętek weterynaryjnych, stosowanych od 1939 r. do dziś, co stanowi swoistą ciekawostkę). Warto też dodać, że jest to jeden z kolejnych czeskich słowników branżowych, co cieszy przede wszystkim tłumaczy języka polskiego, ale też fachowców z tej dziedziny.

Krkonošský česko-polský slovník z oblasti přírodních věd a životního prostředí / Karkonoski czesko-polski slovník z zakresu nauk przyrodniczych i środowiska naturalnego, red. Zdeněk Fajfr, Jacek Potocki, Jan Štursa, Vrchlabi: Správa Krkonošského národního parku, 2013, s. 47 + 47. ISBN 978–80–87706–17–6.

Jest to drukowana wersja słownika online o tym samym zakresie tematycznym (adres internetowy: slovník.krnapp.cz). Przeznaczony jest on m.in. dla tych, którzy chcieliby się zająć opisem przyrody Karkonoskiego Parku Narodowego. Jak piszą redaktorzy, „Impulsem do stworzenia słownika była potrzeba umożliwienia szybkiego i prostego dostępu do obcojęzycznych ekwiwalentów pojęć i terminów specjalistycznych przy zbieraniu, opracowywaniu i wymianie danych oraz informacji w ramach wspólnego czesko-polskiego systemu geograficznego” (s. 1).

Wersja drukowana zawiera 2900 terminów w języku czeskim i polskim. W przypadku organizmów żywych podawano także (jako *tertium coparationis*) nazwę łacińską, co ma ułatwić posługiwanie się terminami z języków rodzimych, np. **skakun arlekinowy**; skákavka pruhovaná, lat. *Salticus scenicus*, albo wykluczyć zjawisko homonimii, np. **pilořitka černá**; kruszel czarny, lat. *Xeris spectrum*, **pilořitka fialová**; kule podziurawił, lat. *Sirex juvencus*; **pilořitka veliká**; trzpiennik olbrzym, lat. *Urocerus gigas*. Istnieją także hasła, dla których nie wskazano ekwiwalentu ze względu na to, że albo nie istnieje, albo nie jest znany redaktorom, np. **dlohosaška kuklicová**, lat. *Hemipenthes morio*. Wówczas proponuje się używanie nazwy rodzimej (jako rodzaju) lub nazwy łacińskiej (jako gatunku).

Wszystkie terminy zostały podzielone na następujące grupy: botanika, zoologia, geologia, geomorfologia, gleboznawstwo, hydrologia, klimatologia, leśnictwo, rolnictwo, historia, nazwy geograficzne, ochrona przyrody i środowiska naturalnego.

Należy tutaj zaznaczyć, że ilość terminów, znajdujących się na stronie internetowej jest zmienna, ponieważ autorzy ciągle uzupełniają ją o nowe, opracowane pary ekwiwalentowe. Warto więc opierać się bardziej o słownik internetowy, niż o wersję drukowaną, tym bardziej że autorzy zwracają uwagę, iż „mają świadomość, że w niektórych miejscach nie wybrali najodpowiedniejszego terminu z danej terminologii narodowej i dlatego” niezbędne będą zmiany i uzupełnienia w słowniku (s. 1).

Grażyna Balowska, Opole